

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 1. Christus Inx vera omnes illuminat, quosdam vt lateres, alios vero velut specula: quorum vnus extitit Centurio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

HOMILIA II DE CENTVRIONE

Primo die Iouis Quadragesimæ.

Cum introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio, Matthæi 8.

Militem hodie nobis diuinus proponit historiographus S. Mattheus, inter fistulas & tympani fonitus eductum, & eum tam præclarum, vt licet ob armorum dexteritatem, in Romano exercitu ad Centurionis fuerit præmorus dignitatem, ob eam tamen, quâ in spiritualibus armis cæteris antecellit, in militia Christi nomen meruit celebris Capitanei; *Cohortis Ramana Centurio* (ait D. Petr. Chrysol.) *factus est Dux militia Christiana*: Equidem iure optimo: tam dexterè eorum nouerat huius militiae armis ludere, virtutibus inquam & principaliter, fide, vt ipse cælorum Rex, multo subsisteret tempore, eum contuendi gratiâ, cuius dexteritatem admiratus, eum continuo inter milites suos adeo promoueret, atque ei & locum & nomen magnis Ducis dederit, vt latus cingeret supremis illis Principibus, & Ducibus populi sui Abraham, Isaac & Iacob, quem oculis omnibus vt Prototypon proponit, ex quo discamus, vt optimè edocto, in militia Christiana, & exercitiis spiritualium armorum versato deuotam orationem, humilitatem profundam, viuam fidem, spem securam, inflammatam charitatem, & reuerentiam adeo gratam, vt toti Ecclesiæ & eiusdem doctissimis Magistris, composuerit illa verba, quibus sese offerant, illi actui, qui hæc maximè requirit, scilicet Communio-
ni: *Domine non sum dignus.*

Miles, Sacerdotum Magister, & totius Ecclesiæ plebis piissimæ Doctor: rata auis in terris, Capharnaï morabatur, cum alis multis Capitanis, & militum cohortibus, quas illic abbat Imperator, et Imperio Romano subditam ciuitatem illam, Galilææ Metropolim, conseruaret. Huic erat seruus, vehementi adeo paralyti oppressus (a) vt iam cum extremo spiritu lucta-

retur, omni spe salutis abiectâ: & hoc (teste D. Chrysol.) indicare uoluit D. Luc. his uerbis: *Et erat mortuus.* Eodem tempore, intellexit Christum ingredi ciuitatem, & audito hoc nomine, confestim lumen cælesti adeo mentem eius peruasit, vt hominem illum, Deum crederet, & ex consequenti, talis potestatis, qui ipsis mortuis dare posset uitam; proinde uirtutis Christi brachii seu potentie sese committens, accurrit, domus suæ proponit calamitatem, cui dum Christus respondit, *Ego ueniam tibi curabo uisus*: pedibus eius prouolutus, profundissimâ exclamatur humilitate. O Domine tali me non dignor honore, vt domus meæ limina teras, plus mihi satis est uel minimum uerbum, quod, ut uestrum, quodlibet poterit opus efficere, & eius potentia seruus meus restitui sanitati, etiam mortuus. Admiratur Christus, & coram capioso illo confixu populi, tam sacerdotum, Phariseorum & Doctorum, quam Capitaneorum, qui Centurioni comites aduenerant, concionem uirtutum eius encomium aggreditur. Nostra uerò eadem & illi laudes soluet, & cum fructu quidem, si Domini Spiritus suâ nos gratiâ comitetur: quam cum intercessione uirginis, quæ patrem non habet, imploremus eam salutando: *Aue Maria.*

§. I. *Christus lux uera omnes illuminat, quosdam ut latentes, alios uerò uelut specula: quorum unus extitit hic Centurio.*

D Hieronymus, cui Ecclesiæ nomen ad-
scribit Doctoris maximi in superlatiue D. H. gradu, transferens ex Græco in Lat. *Tam enim quaedam Homilias, ab Origene compositas in profano super Cantica, & S. Pontifici Damaso eas dedi-
cans, utpote meliores, quas Origines scripsit, Origines notum nobis facit, quod licet Origenes in multis errauerit, in his tamen quæ bene scripsit, me-*

nam ceteris præfixit Doctoribus: vel ut ipse ait: *Magis in Cantica Canticorum, ipse se vicit. (a) Omnes reges a se Doctores vincit.* Inter hæc, mihi videntur, reputari posse tria verba, quibus difficillimam D. Iohannis Aquilæ regalis exposuit sententiam; quando Iuan. 1.9. loquens de Christo ait: *Erax lux vera qua illuminat omnem hominem: venientem in hunc mundum.* Nolle cupis, quis fuerit Christus: scito: erat lux vera, tam potens, ut illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum. Confeſſum occurrit circa hæc verba difficultas, quia ratione omnem hominem illuminat, si plures, etiam ex illis, qui eum circumdabant, non solum luce eius non fuerint illuminati, sed obtebrati & obæcati, eius splendore & præsentia: si noctis obscuro faciem accenderes, & eo momento, quo lux eius radiaret eam quidem aliqui viderent, sed alij ex illa obæcarentur non fas esset tibi dicere, quod omnes illuminet. Quot, dixeris mihi ex Christo luce fuerit obtebrati? Ipsemet magnodolore, fateatur hoc ipsum Nicodemus: *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Insuper & Iohannes Evangelista, clarè cum summa admiratione declaravit: transit enim, quomodo Divinus ille Sol postquam Zodiacum suum percurrisset, vellet subsistere, non tantum, omnes non illuminavit, quinimo clarioribus lucis suæ radiis multos obæcarit: ut prædixerat Iſais: *Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, ut sermo Iſais completetur: Excæcavit oculos eorum, q. d. Tantus extitit splendor radii eorum lucis eius, ut eis oculos obæcarit. Quinimo, ait Apostolus: hinc nata est occasio eum crucifigendi quod eum non cognoverint: si enim cognovissent, numquam Dominum gloria crucifigissent.*

Admirabiles conceptus ediderunt Sancti, ad verba illa declaranda, verum ante omnes subtiliter paucis verbis Origenes exposuit: *Illuminat autem hominem, quosdam ut lateres, alios ut adamantes & specula.* Omnes illuminavit, sed non omnes eodem modo lucem eius receperunt quidam enim ut lateres, alij ut adamantes & specula eam receperunt. Oritur Sol splendens, quaquaversum radios suos extendit, per mundum lucem suam diffundit vniuersum, & quidquid in eoeſt, illuminat: *Sol illuminans per omnia respexit, & gloria Domini plenum est opus eius.* Verum licet omnia illuminentur non tamen æqualiter: sed magna cum differentia: sumpta ex illa quam inter se habent. Aliqua illuminant tantum secundum exteriori partem, quæ ab inter. ori manent in obscuris tenebris, absque lucis aliquis

radiolo, vel vestigio. Alia ita lumen recipiunt, ut interiori sint pellucida, quasi splendentes faces: illuminat sol lapides, & idem illum nat adamantes & specula: verum cum sit lapis frustum luci, ex qualitatibus terrenis luci contrariis: quia est corpus opacum, in exteriori parte tantummodo illustratus, in interiori manet obscuro; Adamas autem est velut particula quædam celestis, disposita luci recipiendæ, cum sit corpus transparentis: in quomodo radiis suis talem reddat, ut fons quidam lucis videatur, qui ex oculis veltris irradiat. Sic declaratur locus iste: (ait Origenes.) *Illuminat omnem hominem, quosdam ut lateres, alios ut adamantes & specula.* Erant aliqui, ut lapides, habentes cor, obscurum lumen, ob affectum rerum terrenarum; erant lateres duri, crassi malitiæ: præter ea, liquidem illos illustravit lucis supernæ splendor, & doctrinæ suæ radiis eorum illuminavit aures, fulgore ac miraculorum eorum oculos, in anima tamen palpabiles tenebras patiebantur. Tales fuerunt Scribæ & Pharisæi.

Alij vero fuerunt velut specula & adamantes, qui licet ante iacuerint in tenebris, ut sol iste oreus est, & eis lucis suæ radios diffudit, adeo corda eorum penetravit, ut stellæ radiantes euaſerint. Tales fuerunt Apostoli, de quibus D. Paulus: *Nos reuelatâ facie gloriam Domini speculantes, in 2. Cor. 3. eandem imaginem transformamur, à claritate in claritatem.* Sancti Græci Patres legunt: *Gloriam Domini inspeculantes:* quod significat, (ait D. Hom. 7. in Chrysol. ad Corinth.) recipimus gloriæ radios 2. ad Cor. ex Christo in nobis: ipsis, velut specula. Irradiat sol speculo cuius talis est dispositio & transparentia, ut in intimis plenè sic solis radios recipiat, ut in ipsummet solem transformari videatur, proinde ex se tam lucidos emittit, ut qui eum inueatur, illuminetur; & ex solis claritate provenit in speculo tantus fulgor, ut velut fons lucis, lucem ex se disperſiat. Hoc est, à claritate in claritatem. Hoc, inquit Apostolus agit in nobis, qui velut specula luce solis Christi illustrati, in animis nostris ab intus ita clarificamur, ut ex nobis alius lucem diffundamus, mundum illumineamus, perficientes verbum Christi ad suos: *vos estis lux mundi.*

Hanc doctrinam speculatiuè proposuimus, nobis hodie demonstrat D. Matth. in praxim redactam, & opere completam. Aſcendit Christus Christi (ait) montis cacumen, ut clarissimus sol mundum lux variè illuminaturus, ex se clarissimos scientiæ suæ mortales radios emittit, (prædicabat enim doctissimè) & humiliter miraculorum: descendens enim patrauit uac-

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

quam plurima, ut quotquot eum tangerent, sanaret; & particulariter, cum ad pedem montis subsisteret, leprosum mundavit, præcipiendo tantum: *Volo mundare.* Vtbi Capharnaum proximus erat hic mons, proinde statim ad illum lucis suæ radij pervaserunt, famam præcurrente, quæ de cunctis hinc prodigiis peruolabat; Hanc versus Christus iter suum arripit, eam ingreditur, cum omnes illuminati; verumtamen, qui iam ut lateres, Phariseos, Scribas & Sacerdotes intelligo, quorum magnus illic numerus habitabat: ad quos cum lux illa perveniret, Audierant enim famam celeberrimorum Christi miraculorum, insuper & oculos eorum perstringeret (multi enim ea viderant) lux illa tamen corda illorum minimè penetravit, aut perluxit: cum divinæ personæ non cognoscerent essentiam. Verum enim verò fuit illic præclarum speculum Romanorum cohortis Centurio: nam solis primis radiis ad eum accedentibus famæ Christi, adeo lux Divina cor eius pervasit, ut adinstar fulgidissimi speculi, radios ex se emitteret clarissimos, in Christi Domini cognitione. O quæ fides tam viva, quæ post se relinquit perfectissimos in fide Israelitas? Quæ charitas adeo flammivoma, quod cor tam humile, quæ humilitas tam submissa, quæ personæ Christi confessio tam integra; quæ protestationes tam omni ex parte completæ, quæ reverentia tam religiosa, quæ religio tam sapiens, qui virtutum actus tam heroici? Admiratur hunc D. Basil. & eorum, quas in ipso considerat: virtutum magnitudine stupefactus

D. BAS. ait: *Inter arma sanctus, inter ludos militum iustus, inter aureos baltheos humilis, orationis magister effectus.* Nec multum, D. Basil. admiratum tantam fuisse lucem, cum ipse sol Christus eam sit admiratus. Et nos illam consideremus, & faxit Deus, ut illuminemur.

§. 2. *Prodit Ecclesia cum milite Gentili sancto, qui negligentia vestra rationes, ne sancti sitis, excindat.*

¶ 4 **C**um sit hoc speculum tam lucidum, & adeo fulgidos à se emittat virtutum radios, quibus nos modum agendi cum Deo doceat, Ecclesia illud nobis ob oculos ponit, statim in principio Quadragesimæ, ut simul ex illo nostram confundat negligentiam, & radicatus dicitur D. Ambrosius, instituere concionem de militibus, To. 5. tibus, & notat quod Deus per illos velit pluri-

mos convincere, qui reprehensi ob suas libertates, dissolutiones, peruersos agendi modos, de votionem hæc dicit, in Sacramento- rum frequenta ione, in excusationem prætextant obligationem seu vinculum status sui: *varias dunt Quod ipsi gerunt, officiis suis adscribunt.* Si nobis legem te- lein interrogas, ut quid sic mundi vanitatibus tunc addidit vivat, reditus suos immodicè prodigens, elemosynas non largiatur, debita non solvat, grauet sibi seruitutes? Respondet, hoc à exigere statum suum, nec posse principale suum conservare, nisi illo modo vivat. Si adolescentem arguas, cur sic effænis, libertinus, immemor Dei, ac cæli, hanc inquietans, illam sollicitans, tempus nugis desperans? Respondet, hoc secum ducere iuventutem, feruere sanguinem, & eo modo vivere sibi coequalis. Si mercatorem aderes: quare ne parvo quidem tempore sese recolligas, ut cum Deo vitæ suæ instituat rationes, quas cum habeat valde confusas & in longum dilatatas, iustum fore, attendat diligenter, & debitorem & debitum, & cum debitum sit instutum, vix vlla, seu minima sit solutio? Respondet, his statum suum locum seu tempus non concedere, qui ter eum deinceps correspondentiis, cum altero mercatore cambus, censuum constitutionibus, ut sibi ad alia nullum superfit tempus. Si officium manuarium reprehendas: cur tot dolis, fraudibus ac mendaciis circumuenias proximum? Respondet, quod sine illis officium suum minimè possit sustentare. Si ab vxorato requiras, quid sit quod unâ per diem horâ se non subducas, legendum suum rosarium, persequendo animam suam, se ad recipienda dona cælestia disponas? Respondet. Domine status meus hoc mihi non permittit, qui tantis me obstringit nodis, ut iam dixerit D. Paul. *Qui cum vxore est, sollicitus est sicut sunt mundi.*

Magnam excitas seditionem (ait D. Ambrosius) D. Ambrosius. criminum tuorum culpam statui & officiis imputando, cum officium seu status, culpam non habeat, sed malitia tua, & cor inordinatum: nullus enim est status, ætas nulla, nullum in Ecclesia officium, in quo Deo seruire non possis, & bonus euadere, si modo vitam rationis legibus conformem duxeris, quibus quilibet status innuitur. *Cunctis officiis in sacris literis præscribitur forma vivendi omnis ad bene agendum pronaturus, ætas & dignitas. Nemo igitur publicis se excuset actibus.* Hoc tibi non negaui, status aliquos esse magis liberos, & ampliores præbere occasiones Deo seruiendi, præ aliis; ac in quibusdam maiorâ occurrere acquirendæ perfectioni quàm in aliis.